NORAKSTS
Lieta Nr.A420761910
SKA – 66/2012

S P R I E D U M S

Rīgā 2012.gada 24.februārī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators A.Guļāns
senatore D.Mita
tiesnese L.Slica

piedaloties pieteicējam *S.L.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Ieslodzījuma vietu pārvaldes pārstāvim *A.B.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *S.L.* pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2010.gada 20.maija lēmuma Nr.1/12-L/1582/1643/1696/1970/1971 atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma atlīdzināšanu, sakarā ar *S.L.* kasācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 20.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2010.gada 10.aprīlī Šķirotavas cietuma darbinieki kratīšanas laikā konstatēja notiesātā *S.L.* (turpmāk – pieteicējs) personīgajā nakts skapītī aizliegtu priekšmetu – mobilā tālruņa SIM karti.

Ar Šķirotavas cietuma priekšnieka 2010.gada 12.aprīļa lēmumu pieteicējam piemērots disciplinārsods – ievietošana soda izolatorā uz septiņām diennaktīm.

Ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2010.gada 20.maija lēmumu Nr.1/2-L/1582/1643/1696/1970/1971 atstāts negrozīts Šķirotavas cietuma priekšnieka lēmums, kā arī noraidīts prasījums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

[2] Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikums par Ieslodzījuma vietu pārvaldes lēmuma atcelšanu un morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 20.maija spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Latvijas sodu izpildes kodeksa 70.panta ceturtās daļas 9.punktā noteikts, ka par rupjiem soda izciešanas režīma pārkāpumiem uzskatāma mobilā telefona, tā sastāvdaļu un SIM kartes lietošana un glabāšana.

Konkrētajā lietā cietuma darbinieki sastādīja kratīšanas protokolu, kurā konstatēja, ka 2010.gada 10.aprīlī plkst.20.30 pirmās vienības kratīšanas laikā pieteicēja personīgajā nakts skapītī tika atrasts un atsavināts aizliegts priekšmets – mobilā telefona SIM karte.

2010.gada 10.aprīlī cietuma uzraudzības daļas uzraugs sniedza ziņojumu par notiesātā disciplīnas pārkāpumu par to, ka plkst.20.30 pirmās vienības kratīšanas laikā pieteicēja personīgajā nakts skapītī tika atrasts un atsavināts aizliegts priekšmets – mobilā telefona SIM karte „Zelta zivtiņa", tādējādi pieteicējs pārkāpa Latvijas sodu izpildes kodeksa 70.panta ceturtās daļas 9.punktu.

Pieteicējs norāda, ka minētajā datumā plkst.21.00 pastaigājās pie kluba, kad pie viņa pienāca cietuma darbinieki un lika doties uz dežūrdaļu, kur viņam tika uzrādīta SIM karte, un lika paskaidrot, kā tā nonākusi viņa nakts skapītī. Pieteicējs paskaidroja, ka tā viņam nepieder un, ņemot vērā, ka pirmā vienība ir atvērta no plkst. 6.00 līdz 22.00, jebkurš to varēja novietot skapītī.

Tādējādi lietā ir strīds par to, vai pieteicējs atzīstams par viņa personīgajā skapītī atrastās mobilā telefona SIM kartes glabātāju.

[3.2] Saskaņā ar kratīšanas protokolu un amatpersonas ziņojumu no pieteicēja personīgā skapīša izņemta mobilā tālruņa SIM karte un vienīgais pierādījums par pretējo ir paša pieteicēja sniegtais paskaidrojums. Cietuma amatpersonas ziņojums pats par sevi nav atzīstams par absolūti ticamu, bet arī pieteicējs savā paskaidrojumā nav norādījis ticamus apstākļus, kas liecinātu, ka kāds cits ievietojis viņa personiskajā skapītī mobilā tālruņa SIM karti.

Likumdevējs šajā gadījumā neuzskata par būtisku konstatēt aizliegta priekšmeta īpašnieku**,** jo par primāru ir izvirzīta prasība neglabāt aizliegtus priekšmetus personīgajās mantās. Ņemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka pieteicējs bija pieļāvis rupju soda izciešanas pārkāpumu.

[3.3] Pieteicējam piemērots disciplinārsods – ievietošana soda izolatorā uz septiņām diennaktīm.

Ievietošana soda izolatorā ir viens no notiesāto personu disciplinārsodu smagākajiem veidiem. Šādu disciplinārsodu var piemērot par rupju soda izciešanas režīma pārkāpumu. Konkrētajā lietā pieteicējs izdarīja rupju soda izciešanas režīma pārkāpumu. Līdz ar to pieteicēja ievietošana soda izolatorā bija pamatota.

Izvērtējot soda apmēru, iestāde ņēma vērā, ka pieteicējs jau iepriekš pārkāpis soda izciešanas režīmu, kā arī nav atzinis savu vainu.

Tādējādi secināms, ka piemērotais soda apmērs ir samērīgs ar izdarītā pārkāpuma smagumu un raksturu.

[3.4] Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" 91.punkts noteic, ka brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka prombūtnes laikā brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka dežūrējošais palīgs dod rīkojumu par notiesātā izolēšanu uz laiku, kas nepārsniedz 64 stundas, ja notiesātā pārkāpumu var pārtraukt tikai ar ievietošanu soda vai disciplinārajā izolatorā.

Kā atzīts iepriekš, cietuma darbinieki 2010.gada 10.aprīlī konstatēja rupju soda izciešanas režīma pārkāpumu, un ievietošana soda izolatorā ir pieļaujama šāda pārkāpuma gadījumā. Tā kā 2010.gada 10.aprīlis bija brīvdiena un brīvības atņemšanas iestādes priekšnieks bija prombūtnē, viņa dežūrējošais palīgs deva rīkojumu par notiesātā izolēšanu uz laiku – ievietojot viņu soda izolatorā. Cietuma priekšnieka lēmums pieņemts 2010.gada 12.aprīlī.

Ņemot vērā minēto, cietuma priekšnieka dežūrējošā palīga lēmums par pieteicēja izolēšanu 2010.gada 10.aprīlī līdz cietuma priekšnieka lēmuma pieņemšanai bija attaisnojams. Līdz ar to secināms, ka konkrētajā lietā būtiski procesuāli pārkāpumi, kas varētu ietekmēt lietas iznākumu, nav konstatējami.

[3.5] Tā kā konkrētajā gadījumā nav konstatēts Ieslodzījuma vietu pārvaldes lēmuma prettiesiskums, prasījums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu noraidāms.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 20.maija spriedumu pieteicējs iesniedza kasācijas sūdzību, kura pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Pieteicējam nav personīga nakts skapīša. Ar lietas materiāliem nav apstiprināts, ka pieteicējs inkriminētā pārkāpuma izdarīšanas brīdī dzīvoja Šķirotavas cietuma pirmās vienības telpās.

[4.2] Pieteicējs apšauba, ka izņemtais priekšmets ir mobila telefona SIM karte. Ekspertīze, kas būtu apstiprinājusi, ka tā patiešām ir mobila telefona SIM karte, nav veikta.

[4.3] Lietā nav pierādījumu, ka SIM karte pieder tieši pieteicējam. Pirmā vienība ir atvērta no plkst.6.00 līdz 22.00, tādēļ jebkurš varēja ielikt priekšmetu skapītī. Pieteicējs, atrodoties darbā, nav spējīgs to kontrolēt.

[4.4] Rīkojumu par pieteicēja ievietošanu soda izolatorā ir devis dežurējošais palīgs. Tiesa šo rīcību ir atzinusi par tiesisku. Tomēr tiesa nav devusi vērtējumu apstāklim, vai tiešām pieteicēja pārkāpumu bija iespējams pārtraukt, tikai ievietojot viņu soda izolatorā.

Motīvu daļa

[5] Lietā ir izšķirams strīds par to, vai pieteicējs ir pamatoti sodīts par aizliegta priekšmeta – mobilā tālruņa SIM kartes – glabāšanu.

[6] Rajona tiesa atzinusi, ka pieteicējs ir glabājis personīgajā skapītī mobilā telefona SIM karti.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 154.pantam tiesas pienākums ir novērtēt pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatojas uz vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, kā arī vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un taisnības principiem. Tiesa spriedumā norāda, kādēļ tā vienam pierādījumam devusi priekšroku salīdzinājumā ar citu pierādījumu un atzinusi vienu faktu par pierādītu, bet citu — par nepierādītu.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 150.pantam iestādei jāpierāda tie apstākļi, uz kuriem tā atsaucas kā uz savu iebildumu pamatojumu. Ja administratīvā procesa dalībnieku iesniegtie pierādījumi nav pietiekami, tiesa savāc tos pēc savas iniciatīvas.

Senāts atzīst, ka rajona tiesas secinājumi ir pretrunīgi, nav balstīti uz vispusīgu, pilnīgu un objektīvu lietas apstākļu pārbaudi, un tas varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas tālāk norādīto iemeslu dēļ.

Rajona tiesa konstatēja, ka pierādījums tam, ka pieteicējs glabājis aizliegtu priekšmetu, ir kratīšanas protokols un amatpersonas ziņojums, no kuriem redzams, ka no pieteicēja personīgā skapīša izņemta mobilā tālruņa SIM karte. Vienlaikus tiesa secināja, ka cietuma amatpersonas ziņojums pats par sevi nav atzīstams par absolūti ticamu. Rajona tiesa nav izvērtējusi lietas materiāliem pievienoto Kameru un telpu kratīšanas protokolu Nr.104, ko tiesa atzinusi par pierādījumu. Senāts atzīst, ka rajona tiesai bija jāvērtē, vai minētajā protokolā norādītā informācija ir atspoguļota atbilstoši kratīšanas izdarīšanas prasībām. Kratīšanas protokolā jānorāda ne tikai atrastā priekšmeta nosaukums, bet arī apraksts un individuālās pazīmes. Ieraksts protokolā par to, ka atrasta mobilā tālruņa SIM

karte „Zelta zivtiņa", Senāta ieskatā, liecina tikai par vispārīgu noteiktas kategorijas priekšmeta aprakstu, trūkst apraksta par priekšmeta individuālajām pazīmēm, piemērām, kartes numura. No protokola satura nav redzams, kur atradās izņemtais priekšmets. Norāde par to, ka tas atrasts pieteicēja personīgajā skapītī, nekonkretizējot, kādā telpā vai vietā tas bija, Senāta ieskatā, nav uzskatāms par pārliecinošu pierādījumu, kas ļauj identificēt kā priekšmetu, tā arī tā atrašanas vietu. No minētā protokola redzams, ka kratīšanu izdarīja vecākais uzraugs *V.K.*, klātesot notiesātajam *D.B.* Tiesa minētās personas nav nopratinājusi. Iespējams, ka, nopratinot viņus kā lieciniekus tiesas sēdē, varētu iegūt konkrētākus paskaidrojumus par kratīšanas apstākļiem.

Rajona tiesa spriedumā norādīja, ka pieteicējs nav norādījis ticamus apstākļus, kas liecinātu, ka kāds cits ievietojis viņa personiskajā skapītī mobilā tālruņa SIM karti.

Senāts šādam rajona tiesa secinājumam nepiekrīt. Tiesa nav noskaidrojusi kartību, kādā notiesātās personas glabā savas personīgās mantas ieslodzījuma vietā un cik daudz notiesātā persona var kontrolēt un atbildēt par to mantu saturu, kas glabājas koplietošanas telpā. Tiesa nav pārbaudījusi pieteicēja paskaidrojumus par to, ka telpu, kurā glabājas viņa personīgās mantas, brīvi izmanto arī citi notiesātie, viņam nav personīgā skapīša, un varbūtību, ka cita persona viņa prombūtnē varēja viņa personīgajās mantās ievietot aizliegtu priekšmetu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Senāts atzīst, ka rajona tiesas secinājums, ka pieteicējs pieļāvis rupju soda izciešanas pārkāpumu, nav pamatots.

[7] Pieteicējs kasācijas sūdzībā norāda, ka tiesa nav devusi vērtējumu apstāklim, vai tiešām pieteicēja pārkāpumu bija iespējams pārtraukt, tikai ievietojot viņu soda izolatorā. Senāts šo kasācijas sūdzības argumentu atzīst par pamatotu.

Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" 91.punkts noteic, ka brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka prombūtnes laikā brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka dežūrējošais palīgs dod rīkojumu par notiesātā izolēšanu uz laiku, kas nepārsniedz 64 stundas, ja notiesātā pārkāpumu var pārtraukt tikai ar ievietošanu soda vai disciplinārajā izolatorā.

Minētā tiesību norma noteic, ka iestādes priekšnieka dežūrējošais palīgs notiesāto personu var izolēt uz laiku, ja notiesātā pārkāpumu var pārtraukt *tikai* ar ievietošanu soda vai disciplinārajā izolatorā. Senāts atzīst, ka rajona tiesa nav pamatojusi savu secinājumu, uzskatot, ka cietuma priekšnieka dežūrējošā palīga lēmums par pieteicēja izolēšanu līdz cietuma priekšnieka lēmuma pieņemšanai bija attaisnojams.

No lietas apstākļiem redzams, ka pēc tam, kad kratīšanas laikā SIM karte bija izņemta, pieteicējs to nevarēja izmantot. Tas nozīmē, ka pieteicējs nevarēja izdarīt pārkāpumu, kuru vajadzētu pārtraukt, un līdz ar to viņa ievietošanai soda izolatorā nebija pamata.

[8] Senāts atzīst, ka cietuma iekšējās kārtības noteikumu ievērošanas nodrošināšana ir būtiska cietuma normālas funkcionēšanas sastāvdaļa, un šo noteikumu ļaunprātīga pārkāpšana ir sodāma, ievērojot ārējos normatīvajos aktos paredzēto kārtību. Vienlaikus sodīšana nevar būt izvirzīta kā pašmērķis, ignorējot objektīvus iemeslus, kas, iespējams, pastāv konkrētajā lietā. Pretējā gadījumā šāda iestādes rīcība ir pretrunā ar Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 3.pantā noteikto, proti, aizliegumu cietsirdīgi vai pazemojoši apieties vai sodīt personu.

[9] Ņemot vērā iepriekš minēto, Senāts uzskata, ka spriedums ir atceļams, un lieta nododama jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 2.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 20.maija spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators	*(paraksts)*	A.Guļāns
Senatore	*(paraksts)*	D.Mita
Tiesnese	*(paraksts)*	L.Slica

NORAKSTS PAREIZS
Senators A.Guļāns
2012.gada 24.februārī